

תניא נמי הכי, רבי אומר: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שהברזל ממית בכל שהוא, לפיכך לא נתנה תורה בו שיעור.

ומוסיפה גמרא: והני מילי דברזיה מיברזו. שתוחבו לחוד הברזל בגוף הנרצח. אבל אם הכה בו בנרצח בארכו של כלי הברזל, ולא בחודו, אין הוא ממית בכל שהוא, ולכן אז צריך לשער אם יש בכוח הכאה שכזאת כדי להמית.

שנינו במשנה: **וכבש עליו לתוך המים** או לתוך האור ואינו יכול לעלות משם, ומת, חייב. דחפו לתוך המים או לתוך האור ויכול להעלות משם, ומת, פטור.

ומבאר הגמרא: **רישא**, האומרת שאם כבשו בכח ואינו יכול לעלות משם חייב, **רבותא קא משמע לך**, וגם **סיפא**, האומרת שאם דחפו בידים ויכול לעלות משם פטור, **רבותא קא משמע לך**.

רישא רבותא קא משמע לך: אף על גב דלאו איהו דחפו, אלא נפל למים מעצמו, וכבש את ראשו שלא יוכל לצאת מהמים, כיוון דאין יכול לעלות משם, ומת — חייב.

סיפא רבותא קא משמע לך: אף על גב דדחפו, כיון דיכול לעלות משם, ומת — פטור. (17)

ועתה דנה הגמרא ביסוד הדין של "מצמצם", מהו מקורו, ובאיזה אופנים הוא נוהג.

"כבש", מנלן שחייב על מעשהו כדין רוצח בידים?

אמר שמואל: דאמר קרא [במדבר לה] **"או כאיבה"**, לרבות את ה"מצמצם", שמצמצם את חברו במקומו, שלא יקום מהמים או מהאש, ומכח שהייתו במקום זה הוא מת.

החוא גברא דמצמצמא לחיותא דחבריה בשימשא, שצמצם את בהמת חברו בעמדה בשמש, שלא איפשר לה לעבור מן השמש לצל, ומתה שם מחום השמש.

רבינא מחייב לשלם את נזקיה, רב אחא בר רב פטור.

ומבאר הגמרא את מחלוקתם:

רבינא מחייב מכח קל וחומר: **ומה רוצח, שלא עשה בו שוגג כמזיד**, שהרי ההורג את חברו בשוגג פטור ממיתה וחייב רק גלות, ולא עשה בו **אונס כרצון**, בכל זאת חייב בו **את המצמצם** בעונש מיתה כדין רוצח, על אף שרק גרם את מותו ולא רצחו בידים.

נזקין, שעשה [שחייב] בהן הכתוב את האדם עו-א המזיק בידים אפילו שוגג כמזיד, ואונס כרצון — אינו דין שחייב בהן את המצמצם, על אף שהצמצום הוא רק גרמא, שאינו מזיק בידים.

ואילו **רב אחא בר רב פטור** את המצמצם מתשלום הנזק, כיון שלא הזיק בידים.

את הגוף וגורם למות האדם כתוצאה מהזיהום.

17. רש"י אומר שהפטור הוא מחמת שלא עשה הדוחף "שיעור מיתה", והיינו, שעל אף שמת

מחמת דחיפה זו, אין הדחיפה הזאת כשלעצמה מחייבת, כיון שהיא דחיפה שאינה מחייבת את המיתה, שהרי היה יכול לצאת מן המים.